

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Învățământul religiunii în școlile noastre elementare.

Învățământul religiunii se deosebesce în mare măsură de toate celelalte obiecte de învățământ. Prin religiune și prin învățământul religiunii țintim a forma inima elevilor, astfel, ca eșind în viață să fiă stăpâniți în modul lor de gândire și acțiune de acele sânteminte nobile, cari sunt proprie religiunii creștine. Forța principală în religiunea creștină este iubirea cea nemărginită a lui Dumnezeu față de neamul omenesc, ér revelațiunea dumnezească, învățăturile descoperite de Dumnezeu sunt mijlocul și faptele positive, prin cari se arătă omului în mod neîndoios iubirea și bunătatea cea nemărginită a lui Dumnezeu față de neamul omenesc. Prin urmare în învățământul religiunii numai întru atât conlucrăm cu succes la formarea convingerii religioase a elevilor, întru cât le putem inspira și forma convingerea neclătită despre modul, în carele s'a arătat, și continuă a-se arătă această nemărginită iubire a lui Dumnezeu față de om și față de neamul omenesc.

De aceea este natural, că în întreg învățământul religiunii se procedem din acest punct de vedere.

Pentru formarea sântului de dependență al omului de Dumnezeu, și de cea dumnezească ordine morală, carea răsplătesce binele, și pedepsește răul, învățământul religiunii se începe în școlile noastre elementare cu istoria biblică, se continuă cu învățăturile dogmatice și morali, și se termină cu esplicarea ritualului bisericesc și cu predarea cunoscințelor trebuincioase din dreptul și constituțiunea bisericească.

Ca prin predarea acestor cunoscințe din religiune să putem ajunge scopul cel mare, pre carele

il urmărim, să putem adecă forma și întări convingerea religioasă a elevilor, este de neapărată trebuință, ca ele să se predea astfel, ca elevul să vedă, și să se convingă, că revelațiunea și întregă dezvoltarea istorică a bisericei sunt formele și modul, în carele s'a manifestat, și continuă a-se manifesta iubirea lui Dumnezeu față de neamul omenesc.

Iubirei celei nemărginite a lui Dumnezeu față de neamul omenesc omul îi pôte răspunde numai prin iubire; ér elevul deprins fiind din casa părintească a răspunde iubirii și și îngrijirii părinților prin ascultare de sfaturile și povețele lor, își va forma de sigur convingerea și hotărîrea iubirii celei nemărginite a lui Dumnezeu să-i răspundă prin ascultare și supunere față de legea și poruncile lui.

De aci urmăză, că în învățământul religiunii scopul principal este în măsură mult mai mare, decât în alte obiecte de învățământ cultura formală a elevului, decât cultura materiale. Învățăturile religioase din bibliă, din dogmatică, din morală și din ritualul și dreptul bisericesc sunt mijlocele, prin cari țintim a sădi în inima elevului sântul de dependență de Dumnezeu și plăcerea de a trăi în legatură cu Dumnezeu.

Judecând din acest punct de vedere și măsurând cu această măsură activitatea școlilor noastre elementare pre acest teren, — constatăm, că în genere în timpul din urmă am înaintat. Fiind însă chiar timpul, în carele trăim noi un timp destul de nefavorabil pentru religiune și ideile religioase, așa ni-se pare nouă, că în punctul acesta trebuie să fim tot cu mai multă grije.

La poporul nostru mai mult, decât la ori care alt popor, religiunea și învățământul religiunii este

ceștiune de viață. Poporul nostru are multe trebuințe și multe de lucrat pentru dezvoltarea sa pe toate terenurile vieții; ér aceste lucrări le va poté severși cu succes numai înaintând în credință și în religione; ér această înaintare o vom poté ajunge numai înaintând dilnic în învățământul religiunii.

Elemente de psihologie.

1) Reprezențaiunile simple și complexe.

Simțirile deși rămân în conștiință ceva mai mult decât duréză impresiunile externe, totuși dela un timp incolo ele dispar. Cu toate aceste însă datele psihice, cari corespund senzațiunilor, nu se șterg din suflet deodată cu aceste influențe externe, ci ele se pot conserva, și între anumite împrejurări pot să reocupe din nou un loc în conștiința noastră. Când simțirile ne revin în conștiință fără să fie de față obiectul exterior sau excitațiunea, care le-a produs, se numesc: *reprezențaiuni sau idei*.

Reprezențaiunea se dice *simplă*, decă ea se produce prin atingerea unui singur sens cu impresiuni externe.

Reprezențaiune se numește *complexă*, decă în conștiința noastră se combină mai multe reprezențaiuni simple unele cu altele.

Scim din experiență, că în natură causele, cari produce reprezențaiunile simple, nu există izolate, ci în totdeauna mai multe unite la un loc; pentrucă ori-ce obiect, dela care primim impresiuni, provocă în noi mai multe feluri de simțiri deodată. Aceste simțiri se légă unele cu altele așa, încât toate laolaltă fac o singură unitate, adecă imaginea psihică a obiectului respectiv. Deci putem dice, că reprezențaiunea în înțeles propriu este: *imaginea ce se produce în conștiință despre un obiect extern*.

Reprezențaiunile în privirea conținutului sunt mai puțin vii decât simțirile, adecă le lipsește intensitatea primitivă a acestor din urmă. Ceea-ce provine de acolo, că până când simțirile se produc sub impresiunile obiectelor ineseși, până atunci reprezențaiunile sunt numai imagini, ce se ivesc în conștiință fără impresiuni externe.

2) Intuițiunea.

Până când obiectul, despre care ne formăm reprezențaiune este de față, și noi prin sensuri primim de acolo impresiuni destul de intensive despre toate părțile și însușirile și totodată îl și izolăm de alte obiecte, dicem că îl *intuim*. La intuițiune activitatea conștiinței este îndreptată spre un anumit obiect extern așa, ca să se producă imagine cât se poté de clară și completă despre acela în suflet. Pe intuițiune se baséză totă cunoșcerea temeinică. Cele mai multe intuițiuni ni-le câștigăm în etatea copi-

lăriei și a junetei, mai târziu însă ele se urcă la o cantitatea aproximativ constantă.

3) Percepțiunea.

La începutul vieții simțirile noastre de diferite specii sunt amestecate unele printr'altele, și astfel din ele rezultă o stare a conștiinței neclară; cu cât însă unele și aceleași impresiuni se repet mai de multe-ori, cu atât și simțirile, ce se produc în urma lor, devin tot mai distincte unele de altele și cu atât și stările conștiinței se fac tot mai clare și hotărâte. În acest mod sufletul cu încetul ajunge de a aduce simțirile în raport cu obiectele externe, dela cari vin impresiuni la sensuri. Simțirea adusă în raport cu obiectul, dela care primim impresiuni, se numește: *percepțiune*. Pentru-ca simțirea să potă deveni percepțiune, se cere, ca nu numai să o izolăm de alte simțiri, ci să o și proiectăm în afară, adecă să o punem în raport cu cauza exterioră, prin carea se produce. Procesul de izolare și proiectare se dezvoltă în anii cei dintâiu ai vieții.

Până când la intuițiune se preferă activitatea conștiinței noastre, până atunci la percepțiune se consideră cu deosebire obiectul, despre care ne formăm reprezențaiune. În cazul dintâiu preponderază partea *subiectivă*, iar în al doilea partea *obiectivă* a reprezentării.

4) Diferitele specii de reprezențaiuni.

Toate reprezențaiunile, ce le avem în conștiință, rezultă din simțiri, cari se produc prin iritamente externe. Din aceste iritamente unele provin dela obiectele, cari există afară de noi, altele însă dela corpul nostru propriu. Prin cele dintâiu ne formăm reprezențaiuni despre lumea externă, ér prin cele din urmă despre starea noastră corporală subiectivă.

Dintre reprezențaiunile de felul întâiu mai însemnate sunt acelea, cari se produc prin *pipăit, auz și vedere*.

5) Reprezențaiunile tactile.

Aceste se baséză pe simțiri de presiune și temperatură. Nota lor caracteristică e, că noi le proiectăm în totdeauna la locul acela, în care iritamentul atinge organul pipăitului. Acest fenomen psihic se numește: *localizațiune*. Precisiunea localizării în diferitele părți ale corpului variază și se poté opera numai între anumite limite. Cu cât suprafața pelei în óre-care parte a corpului conține mai mulți nervi sensitivi, cu atât acea parte posedă mai mare capacitate de a localiza.

Asupra localizării mai influențéză și *mişcarea*. Cu cât este mai fină și mai multilaterală mobilitatea unei anumite părți a corpului, cu atât în acea parte se arată localizațiunea mai precisă. De aici vine, că localizarea este mai neperfectă în acele părți ale corpului, cari nu se pot mișca, mai fină este însă

ea la vârful degetelor mânei, cari sunt aparatele cele mai mobile ale pipăitului.

Mai departe s'a constatat, că localizarea se poate perfecționa și prin *deprindere*. Însă cu cât e mai mare finéța deja câștigată, cu atât mai puțin e posibil de a-o perfecționa mai departe. Și este de observat, că deprinderea influențază nu numai asupra aceluși loc al pelei, care este atins în mod direct de iritamente tactile, ci și asupra regiunilor, cari zac simetric în ceea laltă jumătate a corpului.

În fine localizațiunea se modifică încă prin toate influențele, cari micșorează sau suprimă sensibilitatea nervilor. Cu cât scade sensibilitatea, cu atât devine mai neprecisă și localizarea. Acesta se poate observa când de exemplu ni-se amorfesc unele părți ale corpului, ba și la aplicarea locală a substanțelor narcotice. În toate aceste cazuri capacitatea de localizare scade, ba adesea se arată și localizări false.

Pe localizațiune se bazează puterea sensului tactil de a produce în suflet reprezentațiuni despre spații, și în deosebi despre forma obiectelor pipăite. Distanțele din spațiu precum și formele obiectelor le percepem mai bine, decât conlucră și mișcarea. Când atingem obiectele séu punem organele noastre în mișcare, atunci de odată cu simțirile tactile se produc în noi și simțiri musculare, mai mult ori mai puțin intensive, cari combinându-se unele cu altele, contribuiesc în măsură însemnată la producerea reprezentațiunilor despre distanțe și forme.

6) *Reprezentațiunile auđului.*

Reprezentațiunile auđului se bazează pe senzațiuni despre sunete. La formarea acestor reprezentațiuni alte specii de impresiuni sensuale afară de cele acustice nu contribuiesc, chiar nici cele musculare în mod direct nu. Aici raportul reprezentațiunilor cu spațiul nu se desvóltă în mod de sine stătător, ci se imprumută dela alte sensuri, și în deosebi dela vedere și pipăit.

Reprezentațiunile auditive ne dau ajutorul cel mai esențial pentru a-ne forma idee despre timp. Deși posibilitatea de a-ne forma ideii despre timp este dată în reprezentațiunile mișcării, totuși desvoltarea lor mai înaltă este strâns legată de reprezentațiunile mijlocite prin auđ. Acesta vine de acolo, că auđul este capabil de a analiza impresiunile de sunete regulate, cari sunt elementele senzațiunilor auditive complexe.

Auđul pune reprezentațiunile de sunete în raport unele cu altele după *afinitatea lor*. Fiescicare sunet se compune din mai multe sunete parțiale. Dóue sunete dicem că stau în afinitate cu atât mai apropiétă unele cu altele, cu cât e mai mare numérul și intensitatea sunetelor parțiale, pe cari le au comune unele cu altele.

Cu privire la localizarea reprezentațiunilor auditive, este de observat, că aceea, precum am atins mai sus, se mijlocesce prin reprezentațiune de ale

pipăitului și vederei. Reprezentațiunile spațiale, cari se pot produce aici, sunt: *distanța isvorului*, dela care pléacă și *directiunea*, în carea se propagă sunetul. Reprezentațiunea cea dintăiu atérnă dela intensitatea simțirii auditive, iar la cea din urmă afară de intensitate, mai contribuiesc simțirile musculare.

(Va urma.)

Pastorala

I. P. S. *Mitropolitului primat României*

D. D. *Ghenadie.*

Pré Sântiți și iubiți frați în Christos, Pré Cucernicilor Archimandriți și Stareți, Pré Cucernicilor Protoierei și Iconomi, Cucernicilor Preoți și Diaconi, și voué iubiților întregului Cler și credincioșilor creștini ai de Dumneđeu păđitei Nóstre eparchii, pace voué și har de la Dumneđeu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos; ér de la smerenia Nóstră archiepiscopescă bine-cuvéntare.

Iubiților!

În anul mântuirii 1893 luna Aprilie, fratele și predecesorul nostru iubit, Pré Sântia Sa D. D. Iosif Georgianu, din causă de bólă hotărându-se a se retrage din înalta sa funcțiune bisericescă pentru a sa liniște și sănătate, și demisionând, s'a retras din demnitatea de păstor Archiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlachiei, Exarch al plaiurilor, Primat al României și Președinte al Sântului Sinod; Scaunul Sântei Mitropolii rămânând astfel vacant de titularul séu și păstorul eparchiei, Guvernul țerei, cu învoirea M. S. Regelui, convocând cele trei Corpuri legiuitoare: Camera, Sinodul și Senatul, și sfátuindu-se întru această și asupra noiei alegeri de Mitropolit, din pronia dumneđeescă sorțul a căđut asupra smereniei Nóstre. Marele colegiu convocat pentru điaua de 18 Maiu 1893, prin inspirațiune și prin votul séu, a bine voit a mă înálta la cârma Bisericeii nóstre naționale creștine ortodoxe, în locul devenit vacant prin retragerea predecesorului meu iubit fratele întru Christos Ex-Mitropolitul Iosif Georgianu. Iar în điaua de Sântii Impérați Constantin și Elena (21 Maiu) patronii Sântei Mitropolii, cu aprobarea și întărirea M. S. Regelui nostru iubit Carol I, Ni s'a încredințat după toate legile și usul țerei nóstre și toiagul archiepiscopesc pentru a conduce, cu voia și darul lui Dumneđeu, cârma Bisericeii române.

În urma acestui eveniment petrecut în persóna Nóstră în đilele din urmă, și aprețind marea milostivire a lui Dumneđeu și buna-voință a țerei și a M. S. Regelui nostru, mă simțesc dator a pune în vederea dragostei vóstre, iubiților, aprinsa rívnă și dragostea ce trebuie să avem pentru sânta nóstră Biserică, pentru care părinții nostri au sacrificat mai totă viața lor pentru a ei întărire. Și noi deci, trebuie ca cu sântenie să urmăm tării lor de credință, să respectăm ultima lor voință și să ne arătăm vred-

nici urmași, prin faptele frumoase pe care le vom săvârși în memoria lor, pentru mărirea numelui dumnezeesc și pentru întărirea moralului.

Dovadă pipăită despre faptele neperitoare ale vrednicilor nostri părinți, avem Istoria țerei, săpată pe murii religióselor monumente. Pentru aceste case de rugăciuni, înființate atunci cu voia lui Dumnezeu, pentru paza și scutul țerei, ei nu cruțau nimic pentru a lor podóbă! Avera și viața lor, le închinau cu dragoste și bucurie pentru Biserică și țeră.

Cea mai mare mulțumire sufletescă pentru dênșii, era atunci, când puteau să aducă obolul inimei lor înaintea lui Dumnezeu, și prinos Bisericeii, pentru pomenirea lor și a némului. În această viață încărcată de fapte bune, pe care dilnic o desfășurau părinții înaintea fiilor și a supușilor lor, nu se urmărea alt-ceva, de cât mulțumirea sufletescă; prin aceste căi se asigura buna creșcere a urmașilor și se pregătea păstrarea credinței și a frumóselor obiceiuri.

Nici odată nu póte avea omul mai mare mângăere, de cât atunci când dragostea și rivná îl lântueșce, și astfel stă în ograda faptelor bune. Când póte omul avea liniște mai mare în sufletul său? Atunci când este împăcat cu sine însuși și cu Dumnezeu! Acesta este, iubiților, viața cea adevărată ca să ne iubim unul cu altul și să facem lucrurile cele plăcute lui Dumnezeu, lepădând pe acelea ale diavolului. Apostolul și evangelistul Ión dice: *Cel ce mărturiseșce, că iubeșce pe Dumnezeu și urășce pe fratele său, mincinos este. Și cel ce nu mărturiseșce pe Isus Christos că este fiul lui Dumnezeu, de la diavolul este.* Deci, numai iubirea și dragostea cu tăria de credință, ne pot duce la adevărata fericire. Atunci vine totă bunătatea de la dătătorul bunătăților Dumnezeu, când săvărșim lucrurile cele bune pe timpul în care avem lumină.

Apostolul Pavel, vasul cel ales al lui Christos pentru némuri, îndreptându-se către Timoteiu dice: *Fiule Timoteiu, cêrtă cu vreme și fără vreme, nu te uita în fața omului, ține-te de adevărata învățatură pe care ai primit și cu care te-ai învățat, știind de la cine te-ai învățat — de la însuși Domnul nostru, Isus Christos. Fereșce-te pe tine și pe alții de ómenii cei rei și necredincioși, cari caută numai să amăgescă și să înșele; ér tu fii credincios cu lucrul, cu cuvântul și cu fapta, ca pricopséla ta să fie vedită și altora.*

De a noastră datorie este, iubiților, ca Clerul adecă al Bisericeii noastre române ortodoxe, să învețe cu vreme și fără vreme marea însemnătate a credinței, păstrată cu atâta dragoste de părinți și neatăcată până în zilele noastre; ca fiii nostri cei duhovnicesci întărindu-se cu sântele învățături ale ortodoxiei, să póta dobândi viață și fericire pe acest pământ, și cunubile cereșci dincolo de mormânt. *Viața era întru noi, și el era viața, și noi toți*

am luat din plinirea lui, dice evangelistul Ión. Acestea tóte s'au făcut întru noi pentru ca să cunoșcem că el este fiul lui Dumnezeu și mântuitorul omenirii, Isus Christos. De m'au iubit pe mine, și pe voi vè vor iubi; de au păzit cuvântul meu și pe al vostru vor păzi; de m'au urât pe mine și pe voi vè vor uri; însă îndrăsniți, că eu am biruit lumea.

Cu aceste sântele cuvinte se îndrepteză Mântuitorul Christos către ucenicii săi, și aceștia către urmașii lor, adecă arhierilor, păstorilor, preoților și către întregul Cler, pentru a păstra și a preda curata învățatură creștină, așa după cum ne-a predat-o Domnul nostru Isus Christos, fără témă de față omenescă, sau de vr'o putere, fără numai de unul bunul Dumnezeu și Mântuitorul sufletelor noastre.

Iubiților!

Cu venirea Nóstră la scaunul Mitropolitan și Primațial al României, am cređut de o sântă datorie, a pune în vederea dragostei vóstre prin acesta, gândul, inima și voința Nóstră, înconjurâte de cele mai frumoase dorințe, privitoare la viața și credința părinților nostri, la datoriele noastre unul către altul și la buna podóbă a Bisericeii noastre ortodoxe rămâne.

Cerésca noastră mamă — Biserica — întemeiată de Domnul nostru Isus Christos și întărită de părinții bisericeșci, în tot timpul se rógă A-Tot-Puternicului Dumnezeu pentru fericirea și mântuirea noastră și a némului; trebuie deci ca ea să fie respectată, iubită și încăldită în inima noastră. Dumnezeu — omul, pentru acesta a venit pe pământ, a luat patimă, a suferit cruce și mórte, ca să ne scótă pe noi din robia păcatului cu care mai 'nainte eram legați.

Biserica, iubiților, de la nașcerea noastră și până dincolo de mormânt, ne petrece cu rugăciunile ei, cari folosesc mult înaintea lui Dumnezeu, pentru ertarea păcatelor; ea, în toți timpii a fost scut și scăpare de mântuire némului nostru. Prin Biserică și tăria de credință, cuvioșii nostri părinți, ne-au strecurat prin tóte grelele evenimente. Biserica fiind mirésa lui Christos, cer pământesc, loc de sântenie, adunarea credincioșilor pentru rugăciune trebuie să fie sântă și fără prihană; trebuie să fie strălucitoare prin cele mai frumoase fapte ale carității creștine, ca astfel să ne putem numi adevărați fii ai Celui Prea Înalt.

Dacă Biserica noastră română ortodoxă, astăzi pare a lăsa de dorit în ceea-ce priveșce splendoréa ei, cauza nu este alta, de cât că societatea laică făcând un pas înainte pe terenul cultural, Biserica, fără a i se mai da vre-o atențiune, a rămas în părăsire; restrânsele mijloce materiale ale Bisericeii și amestecul adese ori al străinului în drepturile ei — cum era acesta înainte de anul 1872 —, tóte acestea au concurat la împedecarea luminării Clerului

nostru național, și nu s'a putut face îndestul, ca această sântă instituțiune să stea în nivel cu societatea laică. Acum însă, când pozițiunea Statului nostru nu mai permite ca Biserica să mai fie în starea umilă de față, să sperăm, că cu toții ne vom lumina și vom face ca această instituțiune să și redobândească înflorirea dorită de străbunii nostri.

Biserica privită ca local, trebuie să fie monumentul cel mai măreț; obiectele dintr'ênsa și totă podoba ei, să fie cât mai strălucitoare, ca să se întărească gustul de frumusețe și de credință în popor și să se ridice astfel moralul acestuia. Preotul pe de altă parte, să fie gânditor, pentru a deveni adevăratul și bunul apostol. Acestea înalță simțul religios, aduc înfierbântarea credinței, fac pe toți — mai ales pe cei de alt neam — să cunoscă, că poporul român are viață și vrednicia de a trăi în mijlocul popórelor culte, cari se întrec la ridicarea culturai confrățiilor lor și la înflorirea cultului.

Astă-ți când cu ajutorul lui Dumnezeu și rugăciunile părinților nostri, nu mai suntem sub epitropie, astă-ți când Românul și țara lui întregă este liberă a se închina adevăratului Dumnezeu cu duhul și cu adevărul, a pomeni fără nici o tēmă în biserică numele glorioșilor părinți și a se ruga în bisericile monumentale cele mai frumos construite conform cerințelor timpului, — ér nu în biserici fără chip și asemănare, ca locuințele primitive de odinioară făcute în timpurile nestatorniciei și ale nenorocirilor ce țara des îndura, — astădi dic, când tóte acestea le-am dobândit prin vitejia bărbaților nostri, preotul împreună cu laicul trebuie se gândescă la recunoștința datorită milostivului Dumnezeu și părinților nostri. Astădi păstorul are cu prisosință timpul material în care póte înflăcări inimele credincioșilor și a arăta marea misiune a Românului în starea de față. Acum dar, când cu voința lui Dđeu clerul român a luat întru câțva pas înainte datorește a reflecta asupra datoriilor sale, a și da silință ca să devină folositor societăței și a evita în același timp abaterile canonice și nepăsarea cari duc cătră păcatele de mórte. *Din atâtea școle pe care țara și bărbații generoși le întrețin pentru creșterea alésă și luminarea minței, din atâtea seminarii și din facultatea noastră de Teologie, recrutându-se viitorii conducători ai națiunii și candidații pentru preoție, a căror misiune va fi apărarea și înflorirea Bisericeii, credem acum mai mult de cât ori când, că vom avea păstori vrednici de înalta lor chemare.* Acestia însă numai atunci vor fi în așteptările popoului și în dorința bisericeii, numai atunci vor dobândi o educațiune seriósă, când crescătorii lor, profesorii și învățătorii lor, vor da semne de o vieță frumoasă și de o muncă cu sântenie în scopul urmărit de națiune.

Datoria unui păstor este fórte ușórá pentru cei cari voesc să o înțelegă. A fi păstor, însemnézá a avea niște obligațiuni înalte, a și face datoria în con-

șciință, și a fi pildă bună celor care îl vęd; ér când pastorul lipsește de la datoriă și nu și dá sémă de înalta lui misiune, amar lui va fi! Vai păstorilor leneși cari nu și îngrijesc de turma lor! Din mâna acestora va cere Dumnezeu laptele turmei!

Tótă buna podóbă a frumoșei creșceri ce trebuie să aibă bunii creștini și îngrijirea cu sântenie a bisericeii, se datorește preoților. Preotul — păstorul oilor celor cuvântătoare — este dator ca îndată ce a primit darul preoției, să și dea ostenelă întru îndeplinirea sarcinei sale și să cêrá de la Dumnezeu prin rugăciuni, ca să'l lumineze în calea apostolatului, în calea adevărului, pentru ca să folosescă și să câștige pre credincioși prin fapte bune și frumoșe, prin sfătuirii duhovnicești, împreunând cu aceste și viața sa curată, nepătată și plină de smerenie, pentru ca darul lui Dumnezeu, chemat asupra'i, să lucreze în popor.

Preotul mai datorește a fi cu grije și în trezvie sufletescă; ziua și nóptea să privegheze asupra sa și asupra turmei sale. Nu i se permite preotului a și petrece vremea în lucruri nefolositoare și în cugetări oprite de sântele canóne, de cât numai în acelea ale santei Scripturi pentru folosul credincioșilor pentru a-i îndruma pe aceștia pe calea adevărului, de unde să póta aduna virtuțile duhovnicești, cari aduc tãrie și fericire. Străbat departe virtuțile păstorului celui bun și duc pe cei pioși în pășunatul cel duhovnicesc, în munții faptelor bune! Ele — virtuțile trimit în tótă ora și ziua prinos cu bună mirismă făcătorului tuturor, de la care vine îndurarea și viața noastră pe acest pãmânt!

Preotul ca să fie bine vędut și ascultat, trebuie ca el însuși să pună în aplicare învățătura sa; trebuie ca el să fie cel dântăiu care să dea pildă de pace și dragoste, de milă și caritate, ca astfel să fie audít glasul lui. Trebuie mai departe, să stea ca o lumină în sfeșnic aprinsă, care se lumineze tuturor, atât prin cunoștința sa cătră legea lui Dumnezeu și a sântelor canóne, cât și prin cunoștința datoriilor cătră biserică și cătră credincioși. Pe lângă acestea are nevoie de o adêncă cunoștință a tuturor regulilor liturgice și a istoricului acestora, astfel ca să póta păstra în conșciința frumoasă ținută în serviciile bisericești, la a căror privire credincioșii se se folosescă și astfel se preamărescă pe Dumnezeuul nostru cel din ceruri.

Starea e cădere a unora din bunii creștini vine de acolo, că vocea păstorilor în mare parte a încetat; glasul lor, puțin se mai aude! Dar cât de vinevați se fac unii ca aceștia, cari sunt nebăgători în sémă de darul ce este întru dênșii! Cum pot credincioșii primi lumina de la întunerec! Cum póte turma să mérgă după păstor, când vocea lui nu mai chiémă pe credincioși la datorie, când misiunea sa cea sfântă și mare de apostol și păstor o privește ca o povară sau ca o simplă meserie, când negli-

gența și abaterile canonice îl duc în trândăvii, de unde naște apoi și păcatul neascultărei?

Când păstorul cunoșce marea sa datorie și se luptă pentru a o împlini cu sântenie, atunci și darul lui Dumnezeu îl ajută, și credincioșii se apropie cu bucurie la povețele și învățăturile lui. Biserica lui Dumnezeu atunci saltă, și răutatea vrăjmașilor atunci se perde, când ostașii lui Cristos străbat calea mântuirii și a duhovniceșcii fericiri. Acesta se cheamă viața apostolică, viața creștină și păstărească, viața întărită pe calea adevărului, care luminează sufletele credincioșilor! Acestă cale conduce la bine și fericire pe toți aceia câți merg pe dânsa!

* * *

Astăzi mai cu sémă, creștinii în mare parte doresc splendoră cultului nostru; în inima lor zace o scântee de dragoste pentru biserică și frumusețea ei; însă această scântee, nu pôte fi temeinică, când ea nu se aprinde prin folele învățăturilor pastorale și când nu este născută din pornirea darului Duhului sânt, în inima și mintea cea înălțată cătra Dumnezeu.

Acastă tărie de credință, această dragoste cătra Dumnezeu și Biserică, au arătat-o și sântii mucenici, sântii părinți și mărturisitori, precum și părinții noștri, care au întărit Biserica lui Dumnezeu pe calea adevărului. Astfel acești ómeni sânti, aprinși de rivnă dumnezească, au putut străbate negura nedumnezeirii, pe când tóte li se lucra spre rău din partea puternicului păgânism. A tot Puternicul Creator însă, lucrând printr'ênșii semne și minuni, au sdorbit capul bálaurului care ținea în negura necredinței omenirea făcută după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

(Va urmá.)

Anunț literar.

Dilele acestea a apărut în tipografia noastră diecesană: „**Calendarul pe anul dela Christos 1894.**“

Acest calendar, care a împlinit deja al 15-lea an de aparițiune, a avut dintre tóte calendarele române cea mai mare trecere, — un lucru acesta, care ofere solidă garanție, că calendarul tipografiei noastre va intimpina și de astă-dată aceeași primire bună, de care fû împărtășit și în anii precedenți.

Pe o întindere de peste 136 pagine, această carte cuprinde tóte condițiunile de lipsă pentru un calendar bun și instructiv, cu un material bogat, ales și interesant, fórte potrivit pentru trebuințele poporului român.

Inregistrăm aci cuprinsul întreg, care probéză în destul valórea lui literară și calendaristică:

I. Partea pur calendaristică cuprinde: 1) Cronologia pe anul 1894; Păscălia séu semnele cronologice pe anul 1894; Sărbătorile și alte țile schimbăciose; Cele patru anotimpuri; Regentele anului; Eclipse (intunecimi); Posturile de peste an și lunile după calendarul Iulian și Gregorian, cu un anex despre lucrurile ce sunt a se face la fie-care lună în *economie și agricultură*. 2) Calendaru metereologic séu fazele lunilor și profetii climatice pentru anul 1894. 3) Calendarul Evreilor. 4) Calendarul Mohamedanilor (al Turcilor). 5) Caracteristicile anului 1894. 6) Arătare despre datul anului 1894. 7) Genealogia casei domnitóre austriace. 8) Casele domnitóre din celelalte state europene. 9) Șematismul Metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania în general și al diecesei Aradului în special, cu date statistice despre tóte protopopiatele diecesei aradane, cuprinđend tóte comunele bisericesci cu preoții și învățătorii lor. 10) Consemnarea tērgurilor din Ungaria și din Ardeal. 11) Tacele postale și telegrafice. 12) Monetele séu banii vechi și noi. 13) Tarifa căilor ferate. 14) Calendarul lui Falb. 15) Scala timbrelor.

II. Partea literară: 1) „Ileana cu pērul de aur și Leneș împērat.“ Poveste *inedită* de N. Petra-Petrescu. 2) „Bărăganul,“ poesie, de V. Alecsandri. 3) „Regina Ostrogoților,“ de George Coșbuc. 4) „Șciința în serviciul omenimei,“ tractat stientific (al patrulea capitol.) 5) „Fatma,“ de G. Coșbuc. 6) „Steagul cel negru“ (din mitologia grecă.) 7) „Cel mai bun vis,“ de Th. D. Speranță. 8) „Făloșia ori superbia încă e bólă,“ de I. Groșoreanu. 9) „Plângerea Românului,“ de R. Bortoš. 10) „Baladă,“ de V. Sala. 11) „Vălean“ baladă poporală, de R. Bortoš. 12) „Cântece poporale,“ de R. Bortoš. 13) „Sentințe,“ de Petra-Petrescu. 14) „Diverse distracțiuni,“ și 15) Anunțuri din tóte branșele.

Calendarul se afă de vênđare la tipografia noastră și la tóte librăriile din țeră. Mai adaugem, că calendarul tipografiei noastre, în raport cu volumul seu este cel mai ieftin calendar românesc: Prețul broșurat numai 30 cr.

D I V E R S E.

* *Scolă nouă.* Credincioșii noștri din comuna Chișoda în tractul protopresviteral al Timișorii au zidit

un nou edificiu școlar. Școala, noul edificiu s'a sfințit și zilele trecute prin părintele protopresbiter tractual, și s'a predat destinațiunei sale.

* *Nascerea prințului român.* În ziua de 3/15 Octomvre a. c. principesa Maria, soția moscenitoriului de tron al României a născut un prinț, căruia i-s'a dat numele Carol.

* *Têrgul de toamnă* al Aradului va fi în 3, 4, 5 și 6 Octomvre n. c.

* *Tipografia noastră diecesană* la 1 Noemvre n. c. își strămută localul din pițetă Tökoly în casa sa proprie din strada Sina Nr. 1d), vis-à-vis de Seminaru, unde se va instala și administrațiunea ei.

Citațiune edictală.

Nr. 976.—1893.

A na n. Vuia, legiuita soție a lui Nicolae Boloceanu din Timișóra, carea de mai bine de trei ani a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat, și pribegese în lume fără a-i se sci ubicațiunea, — în sensul rezoluțiunei Venerabilului Consistor dto 23 Sept. v. a. c. nrul 4286 se citéză prin acésta, ca în termin de **trei luni dela prima publicare** al acestui edict în „Biserica și Școala“, să se presente înaintea subsēmnatului oficiu protopresbiteral, căci în cas contrar procesul divorțial intentat de cătră bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Timișóra, 30 Sept. v. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Timișorii

Dr. Tr. Putici, m. p.
protopresbiter.

—□—

Nr. 978.—1893.

Petru Ignea, din comuna Izvin, carele de patru ani trecuți a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție Silvia n. Micu din Babșa, fără a se sci ubicațiunea lui presentă, — cu încuviințarea Venerabilului Consistor diecesan dato 23 Sept. v. a. c. nrul 4284, — se citéză pe acésta cale a se presenta înaintea subscrișului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de **trei luni de zile dela prima publicare** a acestui edict în „Biserica și Școala“, căci la cas contrar procesul matrimonial intentat de soția lui se va pertracta și decide și în absența dēnsului.

Timișóra, 30 Sept. v. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Timișorii.

Dr. Tr. Putici, m. p.
protopresbiter.

Concurse.

În nex cu Inaltul decis al Venerabilului Consistoriu diecesan aradan Nr. 4232/1893, pentru deplinirea parochiei temporale pe lângă veteranul preot Nicolae Stoianu din comuna Chesinț — protopresbiteratul Lipovei — se escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare.**

Emolumentele împreunate cu parochia veteranului preot Nicolae Stoianu sunt: Una sesiune parochială; un plaț parochial, birul preotesc și stolele usuate, cari tôte la olaltă computeate în bani, dau un venit anual de 800 fl. v. a.

Capelanul alegēnd va avē în folosință una jumătate din tôte venitele parochiei, până ce preotul Nicolae Stoianu va fi în viêtă; ér când acesta va inceta din viêtă, capelanul conform §. 4 din regulament, va urma ca paroch.

Recurenții sunt avisați: ca recursese lor, instruite conform recerintelor legali pentru parochie de clasa primă și adresate comitetului parochial din Chesinț, se le substērnă subscrișului protopresbiter în B.-Lippa, până la termin de mai sus, precum și a se presenta în vr'o Dumineca ori sērbătore în s-ta biserică din Chesinț spre a-și arēta desteritatea în cele rituale și respective în oratorie.

Chesințu, 3/15 Octomvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopop inspect. școl.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățatoresci la școala rom. gr. or. din comuna Șistarovēțu, — protopresbiteratul Lipovei — se escrie concurs cu termin până la **8/20 Noemvre a. c.** când se va ținē și alegerea.

Salariul anual împreunat cu acésta stațiune învățatorēscă este:

1) În bani numărariu 400 fl. (800 corone), aci sunt computeate și diurnele pentru conferințe, precum și relutul pentru scripturistică. 2) 4 jugere de pământ, parte arētoriu, parte fēnaț. 3) 48 metri de lemne din care are a-sē încālđi și sala de învățământ. 4) Cortel liber cu 2 chilii și grădină de legumi, precum o grădină estravilană. 5) Dela înmormēntări unde va fi poftit onorariu de 50 cr. Sē notéză că din acest salariu, vēduva reposatului învățatoriu George Bocu, va folosi cortelul și jumătate din salariu până la 1 Februaru 1894.

Recurenții sunt avisați, ca recursese lor adjustate cu documentele legali recerute și adresate comitetului parochial din Șistarovēțu, se le substērnă până cu o đî nainte de terminul indicat mai sus, subscrișului inspector școlariu în Lipova (B.-Lippa) precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sērbătore în s-ta biserică din Șistarovēțu spre a-și arēta desteritatea în cântare și tipic.

Șistarovēțu, în 7/19 Octomvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopop și inspect. școl.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățatoresci la școala rom. gr. or. din comuna Zabalțu, — protopresbiteratul Lipovei — se escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare.**

Salariul anual împreunat cu acésta stațiune învățatorēscă, este:

1) În bani numerariu 300 fl. v. a.; 2) Pentru conferință 10 fl.; 3) Pentru scripturistică 5 fl.; 4) 32 metri de lemne din care are a se încālđi și școala de învățământ. 5) 4 jugere de pământ estravilan; 6) Cortel liber cu grădină intravilană.

Recurenții sunt avisați, ca recursese lor adjustate cu documentele recerute și adresate comitetului parochial

din Zabalțu, se le substernă, până la terminul susindicat, subscrisului inspector scolar în Lipova (B.-Lippa); precum și a-se presenta în vr'o Duminecă séu serbătore în s-ta biserică din Zabalțu, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Zabalțu, 16/28 Septemvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopop și inspect. școl.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III. din Zimbru cu filialele **Dulcele** și **Brusturești** protopresbiteratul Halmagiului se escrie concurs cu terminul de alegere pe **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumentele anuale sunt: dela 176 numeri de case câte una măsura de cucuruz sfărmat, pământ parochial, stolele îndatinate, quartir corespundător și grădina de legumi, care tôte la olaltă fac 596 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie sunt avisați cu recursese lor proveđute cu tôte documentele prescrie în statutul organic, adresate comitetului parochial, a-le trimise protopresbiterului tractual Ioan Groza în Halmagiu până la 6/18 Novembre a. c.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. protopop.

—□—

Sé escrie concurs la stațiunea învățătorească din **Coroiu** cu terminul de alegere în **26 Octomvre a. c.**

Salariul este: 1) Bani gata 132 fl; 2) În naturale: 8 cubule de grâu, și 6 cub. cucuruz (sfărmat) 3) pământ învățătorească cu un venit anual de 40 fl; 4) patru măji de fân; 5) patru stângeni de lemne de foc pentru învățătoriu.

Quartir comod cu grădină de legume, pentru conferință (și reuniune) 5 fl și venitele cantorale.

Salariul sé solveșce la pătrariu.

Contribuția pentru pamânturile învățătorești o solveșce comuna bisericésca.

Aspiranții la acest post sé-și trâmیتă recursul ajustate cu documentele necesare la subsemnatul protopresbiter în Ucuriș (Ókrös) ér până la alegere pot a-sé înfăcișia în biserică de acolo, ca sé-i cunóscă poporul, și sé-și arete vrednicia în cântările rituale.

Ucurișiu, 5/17 Octobre 1893.

Pentru comitetul parochial:

Petru Suciu, m. p.

protopresb. și insp. școl.

—□—

În nex cu Înaltul decis consistorial Nr. 4139/1893, pentru îndeplinirea stațiunii vacante învățătorești dela școala rom. ort. din comuna **Firigihaz**, — protopresbiteratul Lipovei — sé escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare**.

Salariul anual împreunate cu acéstă stațiune învățătorească, sunt:

1) În bani numărari 176 fl 80 cr., 2) în naturale: 37 hectolitre de grâu; 3) 6 stângeni de lemne pentru învățătoriu; 4) pentru scipturistică 10 fl; 5) Pentru conferințe 10 fl; 6) 4 iugere de pământ arătoriu; 7) cortel liber cu două chilii și culină și grădină de legumi de 800□ (precum și stalog etc.)

Pentru încăldirea saiei de învățământ sunt de chilin 4 stângeni de lemne.

Sé notifică, că alegendul învățătoriu va fi îndătorat sé deie emeritului învățătoriu Petru Dimitrescu $\frac{1}{4}$ parte din salariul de sub pozițiile 1, 2 și 6.

Recurenții sé aviséză ca recursese lor ajustate cu documentele necesarii, și adresate comitetului parochial din Firigihaz, sé le substernă până la terminul mai sus indicat subscrisului inspector școl. în Lipova (B.-Lippa), precum și a-sé presenta în vre-o Duminecă ori serbătore în s-ta biserică din Firigihaz, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Firigihaz, la 26 Septemvre (8 Octomvre) 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopop. inspect școl.

—□—

Cu ordinațiunea Ven. Consistoriu eparchial de dto 3 Sept. 1893 Nr. 4035 decretându-se sistemisarea unei capelanii temporale lângă veteranul paroch Nicolau Petrilla din **Macea**, în protopopiatul Chișineului, pentru ocuparea postului de capelan sé escrie concurs cu termin de alegere pe **Duminecă 31 Octomvrie a. c.**

Emolumentele încopciate cu acea parochiă sé urcă anualminte la suma de 1000 fl. din care jumătate va fi dotațiunea alegendului capelan.

Recursese ajustate cu testimoniu de 8 clase gimnasiale și maturitate și cu testimoniu de cualificațiune preoțescă de clasa întâiă, adresate comitetului parochial din **Macea**, sé le așternă oficiului protopresbiteral în Giula până la 25 Octomvre a. c. ér sub durata concursului sé se înfățișeze la Sânta biserică din loc pentru de a-și arăta desteritatea în cele rituale, pe lângă stricta observare a dispozițiunilor din regulamentul pentru parochii. Sé observă, că alegendul capelan după mórtea parochului, va urma de paroch fără a sé mai supune la altă alegere

Din ședința comitetului parochial gr. or. român din **Macea**, ținută la 19 Septembre 1892.

Gligor Madarașan, m. p.

președinte.

Vasilii Sécui, m. p.

notar.

Cu învoirea mea: IOSIF BEȘAN, m. p. adm. protopop.

—□—

Pentru ocuparea stațiunii învățătorești din **S. Săldăbagiu**, în protopresbiteratul Beiușului prin acésta sé escrie concurs cu termin de alegere pe **Dumineca din 17/29 Octomvre**.

Săliariul: 1) în bani gata 120 fl., 2) în prețul alor 8 stângeni de lemne 48 fl., 3) din 148 de porțiuni de fân 44 fl., din 148 porțiuni de pae 14 fl. 80 cr., din un pământ de 3 cubule venit de 20 fl, din venitele cantorale 20 fl., dela comună 6 cubule de bucate 32 fl., venitul din grădina școlei 5 fl., cari tôte laolaltă dau suma de 303 fl. 80 cr.

Recurenții până în ajunul alegerii își vor substerne recursese lor cu documentele recerute și au a sé presenta vre-odată la biserică pentru de a-și arăta desteritatea în cele cantorale.

Răbăgani, 8/30 Sept. 1893.

Pentru comitetul parochial și în conțelegere:

Elia Moga, m. p.

protopresb. Beiușului.

—□—